

De Rode Draad is het kennis- en informatiecentrum voor sekswerk in Nederland. Onze missie is om de positie van sekswerkers te verbeteren door te informeren, signaleren, onderzoeken, adviseren en verbinden.

Betoog Rode Draad (5 minuten)

Mensenhandel is een grove schending van de fundamentele mensenrechten. En de bestrijding ervan geniet internationaal en nationaal absolute top prioriteit.

Om een dergelijk ernstig delict effectief te bestrijden, heeft het registreren van de werknemers geen enkele toegevoegde waarde, om het crimineel ondernemerschap effectief te bestrijden. Er valt nog veel winst te behalen op dat vlak, aangezien de Nationaal Rapporteur recent heeft becijferd dat maar 58% van de mensenhandel zaken tot een veroordeling leidt.

Er zijn een aantal kwetsbare groepen binnen de prostitutie anno 2012:

1. Midden en Oost-Europese vrouwen (m.n. uit Hongarije, Bulgarije en Roemenië). Waarbij een oververtegenwoordiging lijkt uit de Roma cultuur
2. Nederlandse vrouwen en meisjes, zoals thuiswerkers en minderjarige slachtoffers van loverboys
3. Vrouwen die in de onvergunde sector werken, zoals in illegale bordelen, privé escort in hotels, Chinese beautysalons, of zij die werken vanuit huis of via de horeca
4. Jonge Oost-Europese mannen, die naar Nederland komen voor homo prostitutie. Maar ook transgenders en travestieten
5. Nieuwe groepen van buiten de Europese Unie die de Nederlandse markt willen betreden, onder meer uit de Oekraïne en Albanië

Was er vroeger meer uitbuiting of mensenhandel dan nu?

Er is nu meer aandacht voor het thema, en dat is terecht.

De toename van het aantal geregistreerde slachtoffers is een feit, de afgelopen jaren *inschatting hoeveel jaar?*. De patronen van mensenhandel worden beter herkend. Evenals de slachtoffers en de omstandigheden waaronder zij zich bevinden.

De oorzaken van mensenhandel zijn ten dele te vinden in:

1. De toegenomen Europese arbeidsmigratie
2. De onvolwassenheid van de vergunde prostitutie sector in Nederland
3. En mogelijk ook in de economische crisis

Dit wordt ook bevestigd door de prostituees *Wat wordt bevestigd?* Zij zeggen 'vroeger noemde men ze 'pooiers', nu heten ze 'boyfriends'.

Wat ziet De Rode Draad als de oorzaken van de misstanden in de prostitutie: (Doel je hier op uitbuiting en mensenhandel, anders toelichten wat je verstaat onder misstanden.)

Kenmerken sector?

1. Dit is een kwetsbare sector waarin malafide intermediairs bereid zijn om geld te 'verdienen' over de rug van medemensen.
2. Het grote mondiale welvaartsverschil zorgt voor een permanente migratiestroom, zelfs tussen de EU landen, van kansarme mensen, voor een beter bestaan.

Nederlands systeem/wet en regelgeving?

3. De bureaucratie en ontoegankelijkheid van het Nederlandse systeem. Waar zorgt dit voor? Heeft dit ook te maken met gebrek aan informatie over hun rechten bij prostitutie zelf?
4. De wensen van de werknemers in de sector komen niet overeen met de mogelijkheden die geboden worden door de markt. Vrouwen en mannen willen zelfstandig werken, waarbij ze zelf de werktijden en de arbeidsvoorwaarden bepalen. Ze betalen nu wel belasting en dragen af aan exploitanten, maar krijgen hier weinig voor terug.
5. De repressiviteit van het huidige vergunningstelsel heeft tot gevolg dat exploitanten van seksbedrijven een monopoliepositie hebben.

Rol van internet

6. De toenemende technologische ontwikkeling, en dan met name de opkomst van het internet de afgelopen 20 jaar, maakt het mogelijk dat communicatie en arbeidsbemiddeling eenvoudiger zijn geworden en moeilijk te traceren.

Misstanden; wat kunnen we daar tegen doen, wie zou dat moeten doen en wie moet daar op toezien?

12 punten is een hele lange lijst, en kan je fundamentele punten in betoog verzwakken.

Is het onder te brengen in 'bredere' aanbevelingen? Ik onderscheid bijvoorbeeld deze:

- **Betrekken/raadplegen doelgroep in beleid tegen mensenhandel; toetsen veronderstellingen (oa over afname mensenhandel door registratie)**
- **Informatie, hulp, signalering; in herkenbare taal en vorm, door deskundigen**
- **Tav vergunningen/ gemeentelijk beleid; aanpassingen vergunningenstelsel en doorbreken monopoliepositie exploitanten**
- **Controle en opsporing**

Je kunt de informatie hieronder daarbinnen kwijt.

Voorstel: kijk of je kunt comprimeren of groeperen.

1. Raadpleeg de mannen en vrouwen in het vak en ervaringsdeskundigen op het gebied van uitbuiting en mensenhandel. Bij het maken van effectief beleid wordt immers altijd de doelgroep betrokken. Wat vinden slachtoffers zelf? De Rode Draad heeft contacten met slachtoffers en voormalig slachtoffers van mensenhandel. We nodigen u van harte uit voor een consultatieronde met deze ervaringsdeskundigen over een eventuele registratieplicht.
2. Vrouwen en mannen uit andere culturen herkennen zich niet in ambtelijke termen als 'mensenhandel' en 'loverboy'.
3. De patronen van uitbuiting in de prostitutiesector hebben aangetoond dat bepaalde organisaties met een puur registrerende taak (zoals bevolkingsregister en KvK) kwetsbaar zijn door hun gebrek aan inspectie- en opsporingsbevoegdheden

4. Geef voorlichting in potentiële bronlanden. Niet alleen op overheidsniveau, maar ook bij betrouwbare NGO's. De Rode Draad heeft al jaren contacten met deze NGO's
5. Als de vraagzijde niet beïnvloed kan worden door een lokale overheid, lijkt het toch logischer dat overheden de gehele verantwoordelijkheid nemen voor de bedrijfsvoering. *Ik begrijp dit niet; toelichting?*
6. Maak zelfstandig werken mogelijk door gemeenten vergunningen te laten verlenen voor werken vanuit huis en het werken vanuit een gezamenlijk gehuurde ruimte.
7. Laat gemeenten bij deze vergunningen handhaven op 'vrijwilligheid van werken'.
8. Koppel de vergunning los van het adres.
9. Maak het mogelijk dat vrouwen en mannen zich kunnen inkopen in een maatschap, die zij zelf beheren.
10. Dit alles doorbreekt de huidige monopoliepositie van de exploitanten.
11. Laat de Arbeidsinspectie en de Belastingdienst de vergunde én de onvergunde sector eens goed doorlichten.
12. Misschien moeten we ons herbezinnen op de raamprostitutie, op termijn. *Wanneer zo voorzichtig, m.i. niet opnemen*

De Rode Draad pleit voor innovaties in de vergunde sector:

1. Biedt een systeem aan van vrijwillige zelfcertificatie, waarbij een training wordt gevolgd over 'werken in Nederland'. De Rode Draad zou dit vanuit haar expertise kunnen opzetten.
2. Verruim het vergunningensysteem, zodat zij die zelfstandig willen werken –zijnde vrouwen en mannen, maar ook paren- in aanmerking komen voor een vergunning.
3. Maak het mogelijk dat kan worden gewerkt in de vorm van een maatschap, waarin vrouwen en mannen zich kunnen inkopen.

Meer informatie over mogelijke gevolgen van de registratie kunt u vinden in de notitie die vanaf morgen beschikbaar is op onze website.

Kan m.i. nog sterker benadrukt in het betoog, inspelen op vragen:

- ***Iets sterker naar voren brengen neveneffecten registratie (illegaliteit, gedwongen registratie), afname illegale prostitutie door registratie > onjuiste veronderstelling***
- ***Bereikbaar maken voorlichting en hulpverlening; randvoorwaarden noemen vanuit ervaring Rode Draad voor goede, effectieve dienstverlening en informatieverstrekking (indirect ook profilering RD)***

*'Ceterum censeo legem meretricum delendam esse'*¹

(Vrij naar Cato de Oudere, ca. 200 v. Chr.)

---

¹ "En verder ben ik van mening dat de wet van de (geregistreerde) prostituees afgeschaft moet worden"

Vragen expertmeeting prostitutiewet 12 juni 2012 (na de 5 minuten betoog)

Welke middelen staan de KLPD ten dienste om mensenhandel te bestrijden? Wordt registratie van de prostituee volgens het voorliggend wetsvoorstel regulering prostitutie gezien als een van die middelen? (Werson)

De Nationaal Rapporteur Mensenhandel heeft op 8 mei 2012 de vaste Kamercommissie voor Veiligheid & Justitie voorgelicht over het wetsvoorstel regulering prostitutie. De Nationaal Rapporteur Mensenhandel steunt het wetsvoorstel als goede aanzet om de mensenhandel aan te pakken. Deelt u die mening? En zo ja waarom? (Allen)

De Rode Draad deelt deze mening niet. Consultatieronden van onze veldwerkers, die ervaringsdeskundigen zijn, wijzen uit dat vrouwen en mannen in het vak zich niet zullen laten registreren. Zij zullen óók niet stoppen met werken, maar geven aan op andere (lees: onvergunde) wijzen te gaan werken.

De Rode Draad en de prostituees begrijpen niet waarom sekswerkers moeten worden geregistreerd om misstanden tegen te gaan. Richt de energie vooral op de daders.

Welke handhavingsmiddelen worden in de gemeente Amsterdam ingezet om mensenhandel tegen te gaan? Is de verwachting dat registratie van seksbedrijven en prostituees daartoe een goede inzet vormt? (Van der Laan).

Volgens Amsterdamse media is B & W ook een groot voorstander van het wetsvoorstel omdat op grond van het huidige beleid en juridisch kader de prostitutie uitwijkt naar omliggende gemeenten en toch in Amsterdam werkzaam is. Kan de burgemeester deze situatie toelichten en uitleggen waarom volgens hem aan deze situatie door het wetsvoorstel een einde kan worden gemaakt? (Van der Laan)

Om welke aantallen seksbedrijven en prostituees gaat het landelijk? Is er onder de prostituees qua aantallen een splitsing te maken tussen buitenlandse en Nederlandse vrouwen? Uit welke Europese en derde landen komen de buitenlandse vrouwen? Is bekend wat de gemiddelde verblijfsduur is? Hoeveel van hen zijn 21 jaar en ouder? Dit alles zo mogelijk gemeten ultimo 2011? (Werson, van Dijk)

De omvang van de vergunde en de onvergunde sector is onbekend. Veel sekswerkers werken gecombineerd in de vergunde sector en in de onvergunde sector. Ze werken bijv. achter een raam en bieden privé ook nog diensten aan.

De clubs (bordelen) nemen snel in aantal af. De escortbranche groeit. De ramen staan onder druk. De onvergunde sector groeit snel. Voor meer informatie verwijzen wij u graag naar ons Trendrapport 'Sekswerk in Nederland in 2011'.

Het betreft een mobiele groep. Prostituees in Nederland zijn momenteel hoofdzakelijk afkomstig uit Nederland, Hongarije, Roemenië en Bulgarije. Maar ook uit Thailand, China, Nigeria en Latijns-Amerika.

De ervaringen in andere landen leert dat vooral de buitenlandse vrouwen zich (onder druk) laten registreren. De verwachting is dat iedereen, zowel buitenlandse als Nederlandse vrouwen (m.n. zij die momenteel vrijwillig werken) andere oplossingen zullen gaan zoeken.

De Rode Draad kan geen cijfers en percentages geven. Wij kunnen alleen zeggen dat alle vrouwen die wij kennen, de registratie zullen ontlopen. Uitzondering zijn misschien de vrouwen die als zelfstandige escort werken en/of als thuiswerker, die in de foutieve veronderstelling leven dat als ze geregistreerd zijn, ook een vergunning hebben om zelfstandig als escort te werken of thuis te mogen ontvangen. Wanneer zij erachter komen dat dit niet het geval is, zullen ook zij zich niet registreren, maar elders gaan werken.

In het wetsvoorstel is een leeftijdsgrens van 21 jaar opgenomen. Daarboven wordt men geregistreerd. Jonger niet. Dat betekent dat wellicht een grote groep buiten bereik van deze wet blijft. Hoe zal deze groep na invoering van de wet bereikt worden? En welke handhavingsmiddelen zullen tegen deze 21-minners worden ingezet? (Werson, Van der Laan)

De Rode Draad pleit voor het invoeren van een overgangperiode voor de nu werkzame prostituees onder de 21 jaar. Er wordt verontrust gebeld naar de Rode Draad door vrouwen die nu 18 zijn en vragen wat ze straks kunnen doen. Ze zijn niet voornemens te stoppen met werken.

Zijn de aantallen die in handen zijn van loverboys of lovergirls in beeld? Hoe wordt hiertegen opgetreden? (Werson)

Welk percentage van de Nederlandse vrouwen zal na invoering van het wetsvoorstel naar verwachting de illegaliteit induiken en is de verwachting dat ook de groep buitenlandse vrouwen onzichtbaar wordt. (Van Dijk?)

Er zijn geen betrouwbare cijfers te geven, omdat de groep zo ongelooflijk mobiel is. Het kan voor komen dat in een bedrijf 's middags alleen Nederlandse vrouwen zitten en 's avonds alleen buitenlandse vrouwen. Je kunt alleen een momentopname geven op grond van de telefoontjes en mails aan de Rode Draad en het veldwerk.

Wat we wel kunnen zeggen is het volgende:

- Het aantal (voor hulpverlening, voor ons en voor gezondheidszorg) bereikbare vergunde bedrijven is drastisch afgenomen, bijna gehalveerd.
- Ook het aantal ramen is sinds 2000 bijna gehalveerd.
- Er zijn wel meer vergunde esortbedrijven bijgekomen, maar we hebben geen toegang tot die gegevens.

Aan de GG&GD wordt in het wetsvoorstel een rol toebedeeld bij de registratie gesprekken. Hoe ziet de GG&GD zelf deze rol, is bijvoorbeeld de GG&GD bereid deze rol te aanvaarden en worden er voldoende financiële middelen beschikbaar gesteld. (Van Doeveren en Van der Laan)

Uit mails en brieven van prostituees die de Kamercommissie hebben bereikt wordt een brede weerstand tegen registratie waargenomen onder meer vanwege de beweerdde schending van privacy. Ook al heeft het wetsvoorstel de toets van het CBP doorstaan, prostituees voelen zich op

het punt van privacy door het wetsvoorstel serieus bedreigd. Een aantal dreigt na invoering van het wetsvoorstel met een procedure op basis van artikel 8 EVRM (schending van privacy). Wat is de opvatting van het Clara Wichmann instituut over dit onderwerp? (van der Burg)

Volgens het wetsvoorstel gaat de registratie gelden voor 3 jaar en 3 maanden na het registratiegesprek en wordt indien een hernieuwde registratie uitblijft uit het systeem gehaald, zo begrijpen de leden van D66 het wetsvoorstel. Wordt de eenmaligheid van een registratiegesprek in een periode van driejaar en drie maanden tegen de achtergrond van het doel van het wetsvoorstel, de bestrijding van mensenhandel, effectief geacht. (Allen)

De Rode Draad is van mening dat een registratiegesprek niets zal bijdragen aan de preventie of opsporing van misstanden in de prostitutie. We hebben grote zorgen om de registratiegesprekken, die een uiterst grote kennis van zaken vragen van de uitvoerende overheid. Mochten er tijdens de gesprekken al signalen van misstanden worden opgevangen, wat gebeurt daar dan vervolgens mee? Hebben de politie en Openbaar Ministerie vervolgens voldoende capaciteit om uitbuiters van vrouwen die tóch geen aangifte doen op te sporen en te vervolgen?

Volgens de memorie van toelichting horende bij het wetsvoorstel wordt van het registratiegesprek ook verwacht, dat er een voorlichtende, min of meer bevoogdende en daarom preventieve werking vanuit gaat. Hoe kijken de deelnemende partijen hier tegen aan? (Allen)

Idem

Algemene vragen Eerste Kamer voor deze Commissie

- Welk doel is met de registratie gediend? Welke garanties voor de privacy?
- Wat zijn de neveneffecten van registratie? We hebben begrepen dat prostituees in de illegaliteit gaan en dat mensenhandelslachtoffers gedwongen geregistreerd worden
- Hoe gaat de gemeente handhaven en controleren?
- Wat is de toegevoegde waarde van de vergewisplicht, hoe kan deze gehandhaafd worden?
- Het kabinet verwacht dat door de registratieplicht het illegale deel van de seksbranche zal afnemen. De mailtjes die wij van individuele sekswerkers ontvangen doen het tegendeel vermoeden. Wat is uw inschatting, toename of afname? Kunt u dat onderbouwen?
- Voorziet de mogelijkheid om, bij gelegenheid van 2 contactmomenten vóór registratie en dan nog een na 3 jaar, informatie te bieden over rechten, risico's en uitstap mogelijkheden in een behoefte? Zo ja, zou het niet zinvoller zijn om ervaren veldwerkers in de branche meer financiële ruimte te bieden om contacten te onderhouden i.p.v. gemeentelijke toezichthouders?
- Eén van de doelen van het wetsvoorstel is het bereikbaar maken van voorlichting en hulpverlening voor prostituees. Hoe realistisch is dat? Zijn de verwachtingen niet te hoog gespannen?

- Is verplichte registratie van prostituees noodzakelijk om hen te bereiken en informeren, of zijn er andere afdoende mogelijkheden hiervoor, bijvoorbeeld via de GGD, hulpverlening, politie, zelforganisaties en de seksbranche zelf? Kunnen escortbureaus of andere seksbedrijven niet verplicht worden toegang te bieden tot hun personeelsleden, ten einde hen te informeren, zonder dat zij verplicht worden zich te registreren?
- Hoe kijken de deelnemers aan tegen de effectiviteit van de registratieplicht? Ook vanuit het oogpunt van de privacybescherming?
- Hoe kijken de deelnemers aan tegen de effectiviteit van de vergunningplicht?
- Welke andere methoden zijn denkbaar om misstanden in de seksbranche aan te pakken, die minder inbreuk maken op de privacybescherming maar wel effectief zijn?
- Wat is het effect van de voorgestelde wet voor de inzet van de handhaving? Bestaat het risico dat handhaving van de registratieplicht ten koste kan gaan van de aandacht en capaciteit voor de bestrijding van misstanden? Of zal de opsporing en handhaving zich richten op de gehele seksbranche, inclusief het niet geregistreerde en niet vergunde deel?
- Delen de experts de verwachting van de regering dat de registratieplicht zal leiden tot een vermindering van gedwongen of minderjarige prostitutie, en zo ja, welke onderbouwing hebben zij daarvoor? Zien zij het risico dat bij een te hoge drempel voor de registratie, men kiest voor 'ondergronds' verder gaan? En zo ja, hoe zou dit risico te verkleinen zijn?
- Welke effecten verwachten de experts van de strafbaarstelling van klanten van niet geregistreerde prostituees?
- Welke effecten verwachten de experts van de gemeentelijke vrijheid ten aanzien van een vergunningplicht voor thuisprostitutie voor de zelfstandig werkende prostituees?
- Welke maatregelen zouden in de ogen van de experts effectief kunnen zijn om misstanden te bestrijden en om prostituees die vrijwillig werken, een veilige werkplek en een sterkere rechtspositie te bieden?
- Wat zijn (helemaal los van het al of niet van kracht worden van dit wetsvoorstel) de drie meest belangrijke en effectieve middelen/initiatieven om misstanden in de seksbranche en mensenhandelpraktijken in de seksbranche te bestrijden of te voorkomen? Wat is daarvoor nodig (financieel en anderszins)?
- Draagt het wetsvoorstel (met name de registratieplicht) hiertoe bij en zo ja op welke manier? Als de registratieplicht een bijdrage hiertoe levert, staat dit dan in relatie tot de bureaucratie en de kosten en inspanningen die met de uitvoering ervan gemoeid zijn?
- Hoe 'duurzaam' zijn de oplossingen van het voorstel (registratie), gelet op de inventiviteit van de branche en verplaatsbaarheid en deels ook onzichtbaarheid van de sector? Met andere woorden: zit het wetsvoorstel 'bovenop' de ontwikkelingen of kuint het wetsvoorstel achter de ontwikkelingen aan?
- Het wetsvoorstel creëert via de registratie en de 'vergewisplicht' een illegaliteit die vervolgens bestreden kan worden. Valt hieronder voor een substantieel deel de 'echte' illegaliteit/probleemsituatie die aangepakt kan worden of gaat het vooral om de louter door het wetsvoorstel zelf gecreëerde illegaliteit?